

1160.308

ΑΠΟΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

ΜΕΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ,

Εκδιδόμενον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ,
Συντασσόμενον δὲ ἐπὶ διαφόρων ἀξιωματικῶν καὶ διευθυνόμενον
παρὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Περβολοικοῦ Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ,
Βισσηγγοῦ τοῦ Περβολοικοῦ παρὰ τῷ Ἰπνεργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις
δεδόσθαι κάλλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ
τὸ εὐεργετεῖν. » (Πυθαγόρας.)

« Ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ
ἐδὲν ἀμαρτωλῶν ἀφανισί. »
(Ψαλ. 145. §. 9.)

ΕΤΟΣ Β'

(ΑΠΡΙΑΙΟΣ)

ΤΕΥΧΟΣ Α'

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ.

1858.

Πρὸς τοὺς κυρίους συνδρομητὰς τοῦ Ἀπομάχου.

Ἐπειδὴ ἤδη ἔλκει τὸ Ἄ'. ἔτος τοῦ Ἀπομάχου καὶ ἐτοιμάσθησαν οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτοῦ, ὅτινες ὑπεβλήθησαν πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Λογιστήριον, κρίνομεν χρῆς μας νὰ γνωστοποιήσωμεν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητὰς ἡμῶν, ὅτι τὸ καθαρὸν κέρδος, τὸ προσέθον ἐκ τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ἀπομάχου καὶ μένον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν Χηρῶν καὶ Ὀρφανῶν, ἀναβαίνει εἰς δρ. 6,405 συμπεριλαμβανομένων τῶν πρὸ πολλοῦ κατατεθεισῶν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦτο 2,000.

Τὰ ἐξόδα τῆς συντηρήσεως τοῦ Ἀπομάχου, προσδιορισθέντα ὑπὸ τριῶν ἀνωτέρων τοῦ Στρατοῦ ἀξιωματικῶν δυνάμει διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου, δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ ἀνωτέρω ποσόν, τὸ ὁποῖον, ἐπαναλέγομεν, εἶναι κέρδος καθαρὸν, πλησιάζον τὰ τακτικά τοῦ ταμείου τούτου εἰσοδήματα.

Τὸ ἀνωτέρω ποσόν θέλει κατατεθῆ, καθόσον εἰσπράττεται, ἀμέσως εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Χηρῶν καὶ Ὀρφανῶν, ἢ ἐξ εἰσπραξίς, εἰ καὶ παρουσιάζει μικρὰ δυσκολίας, ἐνεργεῖται μετὰ τῆς ἀπειτουμένης δραστηριότητος.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 4 Μαΐου 1857.

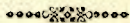
Ὁ ἐκδότης Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ

Ἰπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Βίσηγητὴς παρὰ τῆ Ἰπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

Α Π Ο Μ Α Χ Ο Σ,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις
• δίδεται κάλλιστα, τό τε ἀληθεύειν καὶ τὸ
» ἐβραγχεῖν. »
(Πυθαγόρας.)

« Ὀρφανὸν καὶ γῆραν ἀναλήψεται καὶ
» ἔδδον ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. »
(Ψαλ. 145 §. 9.)

ΤΕΥΧΟΣ Α'. ΑΘΗΝΗΣΙ, τῇ 30 Ἀπριλίου 1858 Ἀριθ. 18.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.

ὑπὸ ΒΛΑΣΙΟΥ Γ. ΒΑΛΤΙΝΟΥ,

ὑπολοχαγῶ τοῦ Πυροβολικοῦ.

Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς στατιστικῆς τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἑκτασις.

Ἡ ἑκτασις τῶν χωρῶν, αἵτινες ἀπαρτίζουσι τὴν Ῥωσσικὴν ἐπι-
κράτειαν, ἐστὶν ἀπέραντος, συγκειμένη ἐξ 1,113,000,000, τετρα-
γωνικῶν λευγῶν, ἥτοι 1[10 τῆς ὅλης γῆνου σφαίρας, καὶ ἀποτελεῖ
τριακοντάκις καὶ τρεῖς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας
ἢ τεσσαρακοντάκις τὴν ἑκτασιν τῆς Γαλλίας.

Τῆς ἀπέιρου ταύτης χώρας τὸ 1[4 ἀποτελεῖ τὰς ἐν Εὐρώπῃ κτή-
σεις, παρ' ὀλίγον δὲ τὰ 3[4 τῆς ἐν Ἀσίᾳ, τὸ δὲ 1[25 τὰς ἐν Ἀμερικῇ.

Ἡ Ῥωσσικὴ ἐπικράτεια διαιρεῖται εἰς 54 πολιτικά κυβερνεῖα, ἀπο-
τελεῖ δὲ στρατιωτικά μόνον εἴκοσιν, οὕτω πολλὰ πολιτικὰ πληροῦσιν
ἐν στρατιωτικῶν.

Ὅρια.

Τὰ Ῥωσσικὰ ὅρια ἔχουσιν ἑκτασιν 4,500 λευγῶν, ὧν αἱ μὲν
3,100 εἰσὶν ἀκταί, αἱ δὲ 1,400 ξηρά. Τῶν τελευταίων τὰ πλεί-
στα γειτονεύουσι πρὸς βαρβάρους, ἐφ' ᾧ καὶ ὑποχρεοῦται ἡ Ῥωσσία
ἐκ τερῆ διαρκῶς ἐκεῖ μερίδα στρατοῦ.

Πληθυσμός.

Ὁ πληθυσμὸς ἐγγίζει εἰς 64,000,000, ὧν 37,700,000 εἰσὶν

έν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσσίᾳ, 6,700,000 έν τῇ Ἀσιατικῇ, καὶ 60,000 συγκροτοῦσι τὸν Ῥωσσικὸν πληθυσμὸν τῶν ἀμερικανικῶν κτήσεων.

Οικονομικά.

Τὰ εἰσοδήματα τῆς κυβερνήσεως ἀναβαίνουνσι μέχρι τῶν 500,000,000 φράγκων, τὰ δ' ἔξοδα παραπλήσια τούτων τυγχάνουσιν ὄντα τὸ δημόσιον χρέος οὐκ ἔστι μείζον τῶν 4,600,000,000 φράγκων.

Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου δαπανᾷ περί τὰ 150,000,000 φρ. τὸ σχετικῶς μικρὸν τοῦτο ποσὸν παγάζει ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Ῥωσσία οὐδὲν δαπανᾷ πρὸς διατήρησιν μερίδος τινὸς τοῦ στρατοῦ αὐτῆς· τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ ἀπωρημένοι Κοζάκοι, ὧν ὅτε ὀπλισμὸς καὶ ἡ ἀποσκευὴ εἰσὶν εἰς ἴδιον αὐτοῖς βάρος, χρέος ἐχούσης τῆς κυβερνήσεως ἵνα μόνον ἐν ὥρᾳ πολέμου παρέχῃ αὐτοῖς τὴν τροφήν, οὐχ' ἦτον ὁμῶς ἀληθές ἐστὶν ὅτι αἱ ἀποικίαι αὐταὶ οὐδὲν χρηματικὸν κέρδος παρέχουσι τῇ κυβερνήσει· καθ' ὅσον οἱ Κοζάκοι μεταχειρίζονται εἰσοδήματα αὐτῶν πρὸς συντήρησιν καὶ καλλωπισμὸν τῶν χρεωδῶν αὐτοῖς.

Δημοσία δόναμις.

Ἡ δημοσία δόναμις τῆς Ῥωσσίας συνίσταται ἐκ τοῦ μονίμου στρατοῦ, οὐτινος ἡ στρατολογία γίνεται διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς κλήσεως ἐφ' ὅλον τὸ κράτος, ἐξαιρουμένων τῶν χωρῶν ὧν οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἀνίκανοι πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ Λάπωνες καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐρήμοις ζῶντες.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς στρατολογίας ἐστὶ διηρημένη ἡ Ῥωσσία εἰς δύο χώρας, εἰς Βόρειον καὶ Νότιον· ὧν ἐκάστη ἐναλλάξ χορηγεῖ τὸ ἔτος τοὺς νεοσυλλέκτους. Ἡ συνήθης ἀναλογία τῶν κληρουμένων νέων ἐστὶ πρὸς τοὺς κατοίκους 5 τοῖς χιλίοις. Ἐντεῦθεν ὁρᾷ τις τὸ δυνατόν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νεοσυλλέκτων, καθ' ὅτι δυνατόν ἵνα ληφθῶσι νέοι 40 τοῖς χιλίοις ἐν ὥρᾳ χρείας, ἢ καὶ ἐνεργηθῇ ἡ στρατολογία ταυτοχρόνως ἐφ' ὅλης τῆς ἐπικρατείας.

Γνωστὸν τυγχάνει ἡμῖν ὅτι αἱ Ῥωσσικαὶ χώραι δυνατόν ἵνα διεκβεθῶσι, καὶ αἱ μὲν εἰσὶν αἱ ἐλευθεραὶ αἱ δὲ τοῦ Στέμματος ἢ δοῦλαι.

Αἱ ἐν ταῖς χώραις ταύταις γινόμεναι στρατολογίαι κατὰ διάφορον τρόπον ἐνεργοῦνται.

Καὶ ἐν μὲν ταῖς ἐλευθεραῖς ὑπάρχει Συμβούλιον διαρκές, προσκαλοῦν εἰς κλήρωσιν τὴν νεολαίαν ἅπασαν ἡλικίας 18—20 ἐτῶν, ἐν

αἱ κατὰ τὸν λαχόντα ἀριθμὸν λαμβάνονται οἱ ἀναλογούντες ἀνὰ πάντα δῆμον· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ὑπάρχουσι διορισμένοι Διευθυνταί, ἔχοντες δικαίωμα καὶ ἰσχὺν ἵνα ἐκλέγῃσι πρὸς τοὺς δούλους (serfs) τοὺς κελούς κατὰ θέλησιν· καὶ ὁμῶς οὐδαμοῦ σχεδὸν τίθεται τὸ ἀπόλυτον τοῦτο ἐν χρήσει, ἀντὶ δὲ τούτου συγκροτοῦνται καὶ ἐκεῖ συμβούλια εὐγενῶν, οἵτινες ὀρίζουσι τοὺς νέους νεοσυλλέκτους. Οὕτω καταρθεύουσιν οἱ εὐγενεῖς καὶ κύριοι ἵνα ἀπαλλάξωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ἀρχήστων αὐτοῖς δούλων, οἵτινες ἀνήκοντες εἰς τὰς γαίας μόνον μετ' αὐτῶν δύνανται ἵνα πωληθῶσιν.

Ἡ θητεία, οὕσα ἄλλοτε ἐτῶν 25, ἡλαττώθη πρότινος εἰς 20 μόνον ἐτῶν διάρκειαν. Τούτων ὁ στρατιώτης τὰ 12—15 διέρχεται ἐν τῷ ἐνεργῷ στρατῷ, τὰ δὲ λοιπὰ 8 ἢ 5 εἰς τὰς ἐφεδρείας (Depots) τοιχεύεται ὑπάρχουσι καθ' ὅπλον δι' ὅλον τὸν στρατὸν, συγκροτούμεναι δὲ ὑπὸ ὑπηρετησάντων, ὡς εἵπομεν, χρησιμεύουσιν διὰ τε τὴν γύμνασιν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν νεοσυλλέκτων.

Οἱ δούλοι μετὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας αὐτῆς θεωροῦνται ἐλεύθεροι καὶ αὐτεξούσιοι, παρατηρητέον ὁμῶς, ὅτι σπανίως δύνανται ἵνα ὠφεληθῶσι ἀπὸ τοῦ δικαίωματος τούτου, διελθόντες ἤδη τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς αὐτῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα· διὸ καὶ προτιμῶσιν τῆς ἐλευθερίας τὸ μῆν διαρκῶς ἐν ταῖς ἐφεδρείαις τῶν ὄπλων καὶ σωμάτων αὐτῶν.

Προαγωγή.

Οἱ βαθμοὶ τῶν ὑπαξιωματικῶν δίδονται τοῖς καλοῖς καὶ ἀνδρείοις στρατιώταις.

Ὁ πρῶτος βαθμὸς ἀξιωματικοῦ ἐστὶν ὁ τοῦ δοκίμου (enseigne) δίδόμενος τοῖς μαθηταῖς τῶν σχολῶν τῶν Καδῆτων, τῶν σχολῶν τῶν εὐγενῶν καὶ ταῖς στρατιώταις τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς.

Ἄπαντες οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ εἰσι δικαίωμα τῆς αυτοκρατορικῆς κλήσεως, παρατηρητέον δὲ ὅτι ἀπὸ τοῦ δοκίμου μέχρι τοῦ ἀντισυνταγματάρχου διατηρεῖται καθ' ἑξῆς ἡ ἀρχιαιότης.

Ὄργανισμός καὶ λεπτομέρειαι τοῦ μονίμου στρατοῦ.

Γενικὸν Ἐπιτελεῖον.

Τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον συγκροτεῖται ὑπὸ τῶν βαθμῶν στρατάρχου, στρατηγῶ, εἰσὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι στρατηγοὶ τοῦ Πυροβολικοῦ, τοῦ Ἰππικοῦ, τοῦ Πεζικοῦ, δικαιούμενοι τῆς διοικήσεως στρατοῦ ἢ σώματος

στρατοῦ· *Ἀντιστρατήγου* πρὸς διοίκησιν σώματος στρατοῦ, ἢ *Μεγαρχίας*, *ὑποστρατήγου* πρὸς διοίκησιν ταξιαρχίας, *ἱππαρχίας*.
Τὸ ὅλον τῶν βαθμοφόρων τούτων ὑπερβαίνει τοὺς 270.

Σῶμα τῶν ἐπιτελῶν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ σώματος τῶν ἐπιτελῶν εἰσὶ κεκλημένοι, ἵνα, ὡς καὶ ἀπανταχοῦ, ἐργάζωνται ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων, ἀναγκαίων τῷ στρατῷ, ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐν πολέμῳ τυγχάνοντι.

Οἱ αὐτοὶ ἐργάζονται ἐπὶ τοῦ γενικοῦ χάρτου τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐπὶ τῶν στατιστικῶν ὑπομνημάτων τῶν ξένων ἐπικρατειῶν. Δὲν παρέχουσι ἑμῶς ὑπασπιστὰς εἰς τὰ σώματα τοῦ στρατοῦ.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐπιτελῶν ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα τοῦ θεωρεῖσθαι καθ' ἓνα βαθμὸν ἀνώτεροι ἐκείνου οὕτινος φέρουσι τὸν τίτλον, τοῖς ἀπαιτεῖται δὲ ἐκπαίδευσις ἐκτενεστέρα ἢ τοῖς ἀξιωματικοῖς τῶν ἄλλων σωμάτων.

Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σώματος τῶν ἐπιτελῶν ὑπάρχει ἰδίως εἰς τοῦτο προσκεκολλημένον ἴδιον σῶμα, τὸ τῶν *ὀδηγῶν*, ὧν οἱ ὑπαξιωματικοὶ εἰσὶ γεγυμνασμένοι ἐφ' ὅλων τῶν γραφικῶν ἔργων τοῦ ἀξιωματικοῦ, εἰς οὕτινος τὸν βαθμὸν καὶ κρινόμενοι ἀξιοὶ προβιβάζονται

Στρατός.

Ὁ ῥωσικὸς στρατὸς διακρίνεται εἰς δύο κεχωρισμένα μέρη, ἥτοι τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουρὰν καὶ τὸν στρατὸν τῆς γραμμῆς. Ἡ αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ, κατέχουσα καὶ θέσιν ἐφεδρείας στρατοῦ (*Reserve*), στρατολογεῖ παρὰ τοῖς ὑπηρετήσασιν, συγκροτεῖται δὲ ἐφ' ἀπάντων τῶν στοιχείων στρατοῦ.

Αὐτοκρατορικὴ Φρουρά.

Πεζικὸν τῆς Φρουρᾶς.

Τὸ πεζικὸν τῆς φρουρᾶς περιλαμβάνει,

α.) 12 Συντάγματα, ὧν τὰ τέσσαρα συγκροτοῦνται ὑπὸ ἀρχαίων φρουρῶν. Ἐκαστὸν δὲ σύνταγμα συνίσταται ἐκ τριῶν ταγμάτων ἐνεργῶν καὶ ἐνὸς τετάρτου ἐφεδρου (*en dépôt*), τὸ δὲ τάγμα ἐκ τεσσάρων λόχων.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν συνταγμάτων τῆς φρουρᾶς, οἱ μὲν, ἀποτε-

λοῦντες μέρος εἰς τὰ τέσσαρα τῶν ἀρχαίων φρουρῶν, θεωροῦνται κατὰ δύο βαθμοὺς ἀνώτεροι τοῦ βαθμοῦ οὕτινος φέρουσι τὸν τίτλον, οἱ δὲ ἀνήκοντες εἰς τὰ ἕτερα θεωροῦνται ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ των καθ' ἓνα μόνον βαθμὸν ἀνώτεροι.

Ἐπιτελεῖον Συντάγματος.

1. Συνταγματάρχης.

1. Ἀντισυνταγματάρχης ἢ Ταγματάρχης.

1. Ὑπασπιστὴς συντάγματος.

1. Ἐπὶ τοῦ χροματικοῦ.

1. Εἰσηγητής.

1. Ἐπιχειροῦργος.

2. Ἱερεῖς.

1. Καταλυματίας. (1)

Ἀριθμὸς τις μουσικῶν.

Ἐπιτελεῖον Τάγματος.

1. Ἀντισυνταγματάρχης ἢ Ταγματάρχης.

1. Ὑπασπιστὴς τάγματος.

1. Χειροῦργος.

1. Ἀρχιτυμπανιστής.

1. Ἀρχισαλπιστής.

Προσωπικὸν Λόχου.

1. Λοχαγός.

1. Ὑπολοχαγός.

3. Ἀνθυπολοχαγός.

1. Δόκιμος.

1. Ἐπιλοχίας.

1. Λοχίας ἐπὶ τοῦ ὀπλισμοῦ.

4. Λοχίαι.

14. Δεκανεῖς.

4. Σαλπισταί.

(1) Σημ. οὗτος ἔχει τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπὶ τῶν καταλυμάτων καὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀμαξῶν τοῦ συντάγματος.

- 2. Αύληται.
- 200. Στρατιώται.

β.) ἔξω τῶν 42 συνταγμάτων ὑπάρχουσι,
1. Τάγμα κυνηγῶν Φιννῶν.

1. Σύνταγμα (Καραθινοφόρων) ἐκπαιδεύσεως ἐκ δύο ταγμάτων
1. Σύνταγμα πρότυπον, ἐκ δύο ὡσαύτως ταγμάτων ἐν αὐτῷ
καταταττόμενοι οἱ παίδες στρατοῦ ἐκπαιδεύονται, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐξ-
έρχονται ὑπαξιωματικοί.

Ἴππικὸν τῆς Φρουρᾶς.

Τὸ ἵππικὸν τῆς φρουρᾶς συγκροτεῖται ἐκ δώδεκα συνταγμάτων
ἀνὰ ἕξ ἐνεργοῦς ἵλας, ὧν ἕκαστον ἔχει καὶ ἑτέραν μίαν εἰς ἐφεδρείαν
τῶν συνταγμάτων τούτων τέσσαρα φέρουσι θώρακα, ἤτοι εἰσὶ τῶ
βαρέος ἵππικοῦ, καὶ ἀποκαλοῦνται,

Τὸ μὲν,	σύνταγμα	τῆς ἐφίππου φρουρᾶς,
τὸ δὲ	»	τῆς αὐτοκρατορίσσης,
τὸ δὲ	»	τοῦ αὐτοκράτορος,
τὸ δὲ	»	τοῦ διαδόχου.

Τῶν δὲ λοιπῶν τέσσαρα εἰσὶ τοῦ ἐλαφροῦ ἵππικοῦ, ὧν δύο μὲν
εἰσὶ τῶν Οὐλάνων, δύο δὲ τῶν Οὐσσάρων, προσθετικά δὲ καὶ δύο
τῶν κυνηγῶν, δύο τῶν Κοζάκων τῆς φρουρᾶς.

Ἐπιτελεῖον Συντάγματος.

- 1. Συνταγματάρχης.
- 1. Ἀντισυνταγματάρχης.
- 3. Ταγματάρχαι.
- 1. Ὑπασπιστὴς συντάγματος.
- 1. Ἐπὶ τοῦ χρηματικοῦ.
- 1. Ἐπιχειροῦργος.
- 3. Βοηθοὶ χειροῦργοι.
- 1. Εἰσηγητής.
- 1. Προγυμναστής.
- 1. Ἰερεύς.
- 1. Ἀρχισαλπιστής.

Προσωπικὸν Ἴλης.

- 1. Λοχαγὸς 1ης τάξεως.

- 1. Λοχαγὸς 2ης τάξεως.
- 2. Ἴπολοχαγοί.
- 3. Ἀνθυπολοχαγοί.
- 1. Ἐπιλοχίας.
- 4. Λοχίαι.
- 12. Δεκανεῖς.
- 3. Σαλπισταί.
- 160. Ἴππεῖς.

Ἐξω τῶν ἄνω μνησθέντων Συνταγμάτων προσθετέα ἐν τῇ φρουρᾷ,

- 1. Ἴλη τῶν Κιρκασίων τῆς φρουρᾶς.
- 1. Ἴλη τῶν Κοζάκων τῶν περὶ τὰ Οὐράλια.

Πυροβολικὸν τῆς φρουρᾶς.

- 1. Ταξιαρχία (1) ἐπίππος ἐκ τριῶν ἐνεργῶν κανονοστοιχιῶν καὶ
μιας ἐφέδρου.
- 3. Ταξιαρχίαι πεζαὶ ἐκ τεσσάρων ἐνεργῶν καὶ μιᾶς ἐφέδρου κα-
νονοστοιχιῶν.

Μηχανικὸν τῆς φρουρᾶς.

- 1 Τάγμα σκαπανέων ἐκ τεσσάρων λόχων, ὧν δύο εἰσὶν ὑπονο-
μοποιοί.
- 2 Ἴλαι ἐφίππων γεφυροποιῶν διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν καὶ
τὴν κατασκευὴν τῶν γεφυρῶν τοῦ στρατοῦ.
- 1 Ταξιαρχία τῶν ἐπὶ τῆς μεταφορᾶς ἤτοι ζευγητῶν. Εἰσὶν οὗτοι
διηρημένοι εἰς λόχους ἑκατὸν ἀνδρῶν, ἔχοντες ἀνὰ 25-30 ἀμάξια.

Στρατὸς τῆς Γραμμῆς.

Πεζικόν.

Τὸ πεζικὸν τοῦ στρατοῦ τῆς γραμμῆς συνιστᾶται ὡς ἔπεται.
12 Συντάγματα τῶν ἐπιλέκτων ἀποτελοῦντα τὸ ἰδίως καλούμενον
σῶμα τῶν ἐπιλέκτων, εἰσὶ δὲ ταῦτα ἐκ τριῶν ταγμάτων ἐνεργῶν
καὶ ἐνὸς ἐφέδρου.

(1) Σημ. ἐν Ρωσσίᾳ καλεῖται Ταξιαρχία ἐν τῷ Πυροβολικῷ ἡ συγκροτήσις
ἀριθμοῦ τινος κανονοστοιχιῶν.

27 Συντάγματα τῆς γραμμῆς ἐκ τεσσάρων ἐνεργῶν καὶ δύο ἐφεδρῶν ταγμάτων· οἱ ἄνδρες οἱ τὰ συντάγματα ταῦτα πληροῦντες διακρίνονται οἱ μὲν ἡμίσεις εἰς ὀπλοφόρους (fusiliers) οἱ δὲ ἕτεροι ἡμίσεις εἰς κυνηγοὺς (chasseurs) μὴ ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένοι καὶ τὴν αὐτὴν ἐκπληροῦντες ὑπηρεσίαν.

150 τάγματα ἐν φρουρᾷ (bataillons en garnison) ἐν αὐτοῖς εἰσι δεκτοὶ οἱ ἡμιπαύμαχοι, μὴ δυνάμενοι ἵνα ὑποστῶσι τοὺς ἐν ἐνεργῷ στρατῷ κόπους. Τῶν ταγμάτων τούτων τὰ πεντήκοντα καλοῦνται *κινητὰ*, συγκροτούμενα ὑπὸ τῶν σχετικῶν νεωτέρων ἀνδρῶν, ἔχουσι δὲ τὴν φυλακὴν μερίδος τινὸς τῶν μεθορίων· τὰ ἕτερα τάγματα ἀποτελοῦσι φρουρὰν ἐν τοῖς φρουρίοις· οἱ λόχοι τῶν ταγμάτων τούτων εἰσὶν ἐξ 120—140 ἀνδρῶν.

Ἴππικόν.

8 Συντάγματα θωρακοφόρων ἐξ ἐνεργῶν ἰλῶν καὶ μιᾶς ἐφεδρου.
8 συντάγματα δραγόνων, μιᾶς ἐφεδρου καὶ δέκα ἐνεργῶν ἰλῶν. Τῶν δέκα τούτων ἐνεργῶν ἰλῶν αἱ ὀκτὼ εἰσι τῶν κυρίως δραγόνων, (διμάχων) αἱ δὲ ἕτεροι δύο τῶν Οὐλάνων (λογχοφόρων).

22 Συντάγματα Οὐλάνων, τούτων τὰ μὲν ὀκτὼ συγκροτοῦνται ἐκ μιᾶς ἐφεδρου καὶ ἐξ ἐνεργῶν ἰλῶν. Τοῦτο δὲ διότι μετὰ τῶν ἄνω μνησθέντων θωρακοφόρων συμπορευόμενοι συγκροτοῦσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα· τὰ δ' ἕτερα συγκροτοῦνται κατὰ τὸ σύστημα τῶν ταγμάτων τῶν δραγόνων, κατ' ἀντίστροφον ὅμως λόγον.

8 Συντάγματα Οὐσσάρων, μιᾶς ἐφεδρου καὶ ὀκτὼ ἐνεργῶν ἰλῶν.

Πυροβολικόν.

Τὸ πυροβολικόν τοῦ στρατοῦ διακρίνεται εἰς *Πυροβολικὸν τοῦ πεδίου* καὶ *πυροβολικὸν τῶν φρουρίων*.

α) Πυροβολικόν τοῦ Πεδίου.

14 Ταξιαρχίαι ἔφιπποι συνιστάμεναι ἐκ μιᾶς ἐφεδρου καὶ τριῶν ἐνεργῶν κανονοστοιχιῶν.

33 Ταξιαρχίαι πεζαὶ ἐκ μιᾶς ἐφεδρου καὶ τεσσάρων ἐνεργῶν κανονοστοιχιῶν.

Πρὸς ὑπέρησιν τοῦ ἐν φρουρίοις πυροβολικοῦ ὑπάρχουσι 16 ταξιαρχίαι ἐκ 4—6 λόχων ἐκάστη, ὧν λόχων ἡ δύναμις ἐστὶν ἑκάτον ἀνδρῶν.

Ἐν Ῥωσσίᾳ χρῶνται, ἐπὶ τοῦ πεδίου, κανονίων μὲν τῆς ὀκτῆς τῶν 6 καὶ 12, ὄβουζοβόλων δὲ τῆς τῶν 40 καὶ 20. Ἀπὸ τούτων συγκροτοῦνται κανονοστοιχίαι,

α.) Ἐφιπποὶ ἐξ κανονίων τῶν 6, καὶ δύο ὄβουζοβόλων τῶν 10.

β.) Πεζαὶ ἐλαφραὶ ἐκ τῶν αὐτῶν συγκροτούμεναι, ἐξ ὧν καὶ αἱ ἔφιπποι.

γ.) Θέσεως ἐξ κανονίων τῶν 12 καὶ δύο ὄβουζοβόλων τῶν 20. Ἡ ἐλαφρὰ κανονοστοιχία καὶ ἡ ἔφιππος ἔχουσιν ἄνδρας 190, ἡ δὲ τῆς θέσεως ἄνδρας 200.

Ἡ ταξιαρχία τοῦ *Πυροβολικοῦ* διοικεῖται ὑπὸ συνταγματάρχου.

Μηχανικόν.

7 Τάγματα Σκαπανέων ἀνὰ τέσσαρας λόχους ἕκαστον, ἐκ τῶν ὧν δύο εἰσι σκαπανεῖς καὶ δύο ὑπονομοποιοί.

7 Τάγματα γεφυροποιῶν ἀνὰ τέσσαρας λόχους, ὧν οἱ δύο ὁδοποιοί, οἱ δὲ ἕτεροι δύο γεφυροποιοί.

3 Ἴλαι ἐφίππων γεφυροδοποιῶν.

Μεταφορά.

Πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕλικου τοῦ στρατοῦ εἰσὶν ὀργανισμέναι 30 ταξιαρχίαι ζευγητῶν ἀνὰ τέσσαρας λόχους, ὧν ἕκαστος, δυνάμει ἐκτὸν ἀνδρῶν, σῦρει μεθ' ἑαυτοῦ 25—30 ἀμάξιας. Τὸ σῶμα τοῦτο ἐστὶ κατὰ λόχους διςκορπισμένον παρὰ τοῖς διαφόροις σώμασιν.

Διαχείρησις.

Ἐκαστος κλάδος τῆς στρατιωτικῆς διαχειρήσεως ἔχει ἴδιον σῶμα ἀνδρῶν καὶ ἀξιοματικῶν, κεῖται δὲ ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπιτήρησιν τοῦ στρατιωτικοῦ Φροντιστηρίου, οὗτινος βαθμοὶ εἰσὶν *ἐπιμελητῆς* — *κομμισάριος* — *βοηθός* — ἅπαντες ἀξιοματικοί.

Χωροφυλακή.

Ἡ χωροφυλακή ἐστὶ συγκροτημένη ἐκ 40 ἰλῶν 200—260 ἀνδρῶν.

Ἀπόμαχοι.

Ἀποτελεῖ τὸ ὅλον αὐτῶν 200 λόχους ἀνὰ 80 ἀνδρας.

Κοζάκοι.

Ἡ Ῥωσσία, ἐξαιρουμένου τοῦ στρατοῦ τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς γραμμῆς περὶ ὠνὼμλήσαμεν, ἔχει πρὸς ἀποπλήρωσιν τοῦ στρατοῦ αὐτῆς καὶ στοιχεῖα ἕτερα, ἧτοι τοὺς Κοζάκους.

Οἱ Κοζάκοι εἰσὶν ἀπωκισμένοι, ὑποχρεοῦνται δὲ ἵνα προσφέρωσιν ἔτοιμον ἀριθμὸν τινα συνταγμάτων, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς χώρας αὐτῶν. Τὰ συντάγματα ταῦτα οὐδενὸς ἐξόδου εἰσὶ πρὸς τὴν κυβέρνησιν παραίτια, ἢ τῆς χορηγήσεως τροφῆς ἐν ὥρᾳ πολέμου· ἄλλως δὲ ὁ ἵππος, ἡ ἀποσκευὴ, ὁ ἐφοπλισμὸς εἰσὶ κτήμα τοῦ Κοζάκου ὅστις τὰ προμηθεύεται ἰδίους ἀναλώμασιν. Οἱ Κοζάκοι, οὗς ὠνομάσαμεν εἰς τὴν φρουρὰν τὴν αὐτοκρατορικὴν, στρατολογοῦνται παρὰ υἰῶν εὐγενῶν.

Οἱ Κοζάκοι πολεμοῦντες ἐφ' ἵππου ὀλιγαρχοῦς καὶ τὰ μᾶλλον ἀντέχοντος εἰς τοὺς πόνους, ὅπως καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, προσφέρουσι μεγάλας ὑπηρεσίας ἐν τῷ Ῥωσσικῷ στρατῷ πρὸ πάντων ὡς ἀνιχνευταί, οὐδὲν ὅμως εἰσὶ χρήσιμοι ἐν γραμμῇ.

Ὁ ὑπὸ τῶν Κοζάκων χορηγούμενος στρατὸς διοικεῖται ὑπὸ ἀρχηγῶν τῆς αὐτῆς φυλῆς.

Τὰ 150 συντάγματα, ἅτινα ἀπὸ τούτων συνιστῶνται, εἰσὶ τῶν ἑξῆς ἰλῶν, ὧν ἕκαστη φέρει ἀριθμὸν ἀνδρῶν 100. Προσφέρονται δὲ ὑπὸ τῶν Κοζάκων τῶν κατὰ διαφόρους χώρας τῆς Ῥωσσικῆς· Ἐπικρατεῖα ὡς ἑπεται.

2 Συντάγματα ὑπὸ τῶν Κοζάκων τῶν κτημάτων τοῦ Στέμματος.

4 Σύνταγμα Κοζάκων τῶν περὶ τὴν Ἀζοφικὴν.

4 » » τῆς Χερσῶνος

54 » » τοῦ Βορῆ.

21 » » τοῦ Εὐξείνου.

42 » » τοῦ Καυκάσου.

3 » » τοῦ Ἀστραχάν.

20 » » τῆς Ῥιμβούρ.

12 » » τῶν Οὐραλίων.

3 » » τῆς Βασιλείας.

18 » » τῆς Σιβηρίας.

Οἱ Κοζάκοι φέρουσι τὴν λόγχην, ἐξαιρουμένων τῶν Κοζάκων τοῦ Καυκάσου οἵτινες προτιμῶσι τὴν κυρτὴν σπάθην.

Εἴπομεν ὅτι ἕκαστον σύνταγμα Κοζάκων συγκροτεῖται ὑπὸ ἑξῆς ἰλῶν· τούτων ἀνὰ δύο ἴλαι τηροῦνται ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ τετραετία, ἐνῶ αἱ ἕτεροι ἴλαι μένουσι παρὰ τὰς ἐστίνας αὐτῶν ἐλεύθεροι ἵνα ἐργάζωνται τὴν γῆν ἢ ἐμπορεύωνται ἵππους καὶ ποίμνια. Ἐντεῦθεν

προκύπτει, ὅτι ὁ αὐτὸς Κοζάκος πολλακίς ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀπὸ τῶν 90,000 χιλ. Κοζάκων, οἵτινες συνιστῶσι τὴν δύναμιν τῶν 150 συνταγμάτων, μεγάλη μερὶς ὑποχρεοῦται ἵνα ἐν ὄρα πολέμου φυλάττῃ τὰ μεθόρια· οὕτως ἡ Ῥωσσία οὐ δύναται ἵνα διαθέσῃ κατὰ τῆς Εὐρώπης ἢ 20—25,000 Κοζάκων, εἰς συντάγματα τριῶν ἰλῶν.

ὑποδιαίσεις τοῦ Ῥωστικοῦ Στρατοῦ.

Τὸ ὅλον τοῦ Ῥωστικοῦ στρατοῦ ἐστὶ ὀργανισμένον εἰς σώματα στρατοῦ, εἰς δὲ ταῦτα,

Α. Σῶμα τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς,
συγκροτούμενον ὡς ἔπεται,

- 3 Μεραρχίαι τοῦ πεζικοῦ.
- 4 Μεραρχία τοῦ βαρέου ἰππικοῦ.
- 2 Μεραρχίαι τοῦ ἐλαφροῦ ἰππικοῦ.
- 4 Τάγμα σκαπανέων.
- 4 Τάγμα γεφυροδοποιῶν.
- 4 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ.
- 4 Ταξιαρχία τῶν πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὑλικοῦ, ἤτοι ζευγητῶν.

Β. Σῶμα ἐπιλέκτων, ἤτοι,

- 3 Μεραρχίαι πεζικοῦ.
- 4 Μεραρχία ἐλαφροῦ ἰππικοῦ.
- 4 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ, ὧν ἡ μία ἔφιππος.

Ἀποσπάσματα σκαπανέων, γεφυροποιῶν καὶ ζευγητῶν.

Γ'. Ἐξ σώματα στρατοῦ τῆς γραμμῆς, ὧν ἕκαστον
συνιστᾶται ἐκ τῶν κάτωθι.

- 3 Μεραρχίαι πεζικοῦ (ἐκ 4 συνταγμάτων).
- 4 Μεραρχία ἐλαφροῦ ἰππικοῦ.
- 4 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ, ὧν ἡ μία ἔφιππος.

Ἀποσπάσματα σκαπανέων, γεφυροποιῶν, καὶ ζευγητῶν.

Δ'. Δύο σώματα τοῦ ἰππικοῦ τῆς ἐφεδρείας, ὧν ἕκαστον
ἀριθμεῖ ἐν ἑαυτῷ,

- 8 Συντάγματα θωρακοφόρων.

- 8 Συντάγματα Ουλάνων.
- 2 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ ἐφίππου.
- 4 Ταξιαρχία ζευγητῶν.
- 1 Ἴλη γεφυροποιῶν.

Ε'. Τὸ σῶμα τῶν Δραγόνων ἦτοι.

- 2 Μερραρχίαι Δραγόνων.
- 2 Ταξιαρχίαι ἐφίππου πυροβολικοῦ.
- 4 Ταξιαρχία ζευγητῶν.
- 1 Ἴλη γεφυροδοποιῶν.

Τὰ πέντε ταῦτα τοῦ στρατοῦ σώματα εἰσὶ τὰ μόνα, ἅτινα ἐν ὄρᾳ πολέμου δύναται ἵνα ἡ Ῥωσσία κινήσῃ κατὰ τῆς Εὐρώπης. Τὸ ὅλον αὐτῶν ἀριθμὲι περὶ τὰς 450,000 ἀνδρῶν, ὧν τὰς 450,000 ὄφειλε ἵνα ἐγκαταλείψῃ πρὸς φυλακὴν τῆς Πολλωνίας, ἐτοίμου ἀείποτε ὀπως ἀπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου ἐπιτύχῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς.

Σ'. Σῶμα τοῦ Καυκάσου.

- 2 Μερραρχίαι Πεζικοῦ.
- 35 Κινητὰ τάγματα τῶν ἐν φρουρᾷ (bataillons mobiles de garnison).
- 16 Κανονοστοιχίαι πεζοῦ πυροβολικοῦ.
- 33 Συντάγματα Κοζάκων τοῦ Εὐζείνου καὶ Κευκάσου.
- 4 Σύνταγμα Δραγόνων.

Ζ'. Σῶμα τῶν Ριμβούρ.

Τὸ σῶμα τοῦτο ἐστὶν ἐπιφορτισμένον τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁρίων τῆς αὐτοκρατορίας πρὸς τὴν Κασπίαν Θάλασσαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, συνιστᾶται δὲ ὡς ἔπεται:

- 1 Μερραρχία πεζικοῦ.
- 5 Κινητὰ τάγματα, τῶν ἐν φρουρᾷ.
- 5 Πεζαὶ Κανονοστοιχίαι.
- 30 Συντάγματα Κοζάκων.

Η'. Σῶμα τῆς Σιβηρίας.

Τοῦτο ἐπιφορτίζεται τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τῶν μεθορίων τῶν πρὸς τὴν Κίναν καὶ Τραπεζιάν, συγκροτεῖται δὲ, ἐκ

- 1 Μερραρχίας τοῦ πεζικοῦ.
- 5 Κινητῶν ταγμάτων τῶν ἐν φρουρᾷ.
- 1 Κανονοστοιχίας τοῦ πυροβολικοῦ.
- 14 Συνταγμάτων Κοζάκων.

Θ'. Σῶμα τῶν Φουῶν.

Χρᾶται τούτου ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις πρὸς φυλακὴν τῶν βορείων καὶ βορειοδυτικῶν ὁρίων αὐτῆς, ἐστὶ δὲ δύναμις αὐτοῦ.

- 1 Μερραρχία πεζικοῦ,
- 2 Κανονοστοιχίαι πυροβολικοῦ, ἕνευ Κοζάκων ἢ ἐτέρου σώματος ἱππέων.

Τελευταῖαι παρατηρήσεις.

Τελευταῖον ῥίπτοντες ὄμμα ἐπὶ τῶν ἀτελῶν γνώσεων, ἃς ἔχομεν ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς Ῥωσσίας, ὁρῶμεν τὸν στρατὸν αὐτῆς κατὰ μέσον ἔρον συνιστάμενον ἐκ

- 450,000 ἀνδρῶν στρατοῦ τῆς γραμμῆς.
- 120,000 ἀνδρῶν τῶν κινητῶν ταγμάτων.
- 130,000 ἀνδρῶν ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς ἐπεδρείαις τῶν διαφόρων σωμάτων.

- 700,000 ἐξ ὧν ἀφαιρουμένον
- 430,000 τῶν μὴ κινητῶν, ἔχομεν

370,000 στρατοῦ κινητοῦ.

Τοῦ ἀριθμοῦ τούτου μόνων τῶν 300,000 δύναται ἡ Ῥωσσία ἵνα ποιήσῃ χρῆσιν ἐν ὄρᾳ ἐκστρατείας ἔξω τῶν ὁρίων. Καὶ ὅμως ἡ Ῥωσσία, καίτοι μὴ παριστῶσα δύναμιν ἐνοπλον ἀρκοῦσαν πρὸς φυλακὴν τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἐξωτερικῆς ἐπιβολῆς, ἔχει μέγαν ὑπερ᾽ ἑαυτῆς σύμμαχον τὸ Κλίμα. Κάρολος ὁ δέκατος καὶ Ναπολεὼν ὁ πρῶτος ἀρκοῦντας ὠμολόγησαν τοῦτο, θλιβεροὶ τυχόντες μάστιγες.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΟΛΟΣΙΑΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΑΙΩΝΟΣ.

Μετὰ φρασις

Τοῦ λοχαγεῦ τοῦ Μηχανικοῦ

Γ. Σ. ΠΡΑΤΣΙΚΑ.

*Περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἄγ. Λαυρέντιος, πλησίον τῆς πόλεως
Μοντρεάλ (ἄρκ. Ἀμερικῆ) ἐγειρομένης σωληνωτῆς γεφύρας,
Βικτωρία καλουμένης (ὀλικὸν μῆκος αὐτῆς 2,584 μέτρα.)*

Ἡ γέφυρα αὕτη, ἣτις ἀπέχει ἥμισυ μίλιον πρὸς δυσμὰς τοῦ Μοντρεάλ, θέλει ἔχει 25 καμάρας σφριζομένας ἐπὶ 24 ποδαρικῶν ἐκ λίθων κατασκευαζομένων. Ἡ κεντρικὴ καμάρα θέλει ἔχει μῆκος 330 ποδῶν, αἱ δὲ ἄλλαι 242 ποδῶν, ἕκαστον ποδαρικὸν θέλει ἔχει πᾶχος 15 ποδῶν πλὴν τῶν κεντρικῶν ἐχόντων πᾶχος 18 ποδῶν. Τὰ κατὰ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἤτοι τὰ δυτικὰ) πρόσωπα τῶν ποδαρικῶν ἀπολήγουσι λίαν ὀξείως, ἐνῶ τὰ ἀνατολικὰ ἀπολήγουσιν εἰς ἐπιφανείαν ὀμαλῶς κεκλιμένην· ὁ ποταμὸς ἔχει ταχύτητα 7 ἕως 10 μιλίων καθ' ὥραν· ἐδόθη ἡ μορφή αὕτη εἰς τὰ ποδαρικά διὰ τὴν παρουσιάξωσιν ὕσων οἷόν τε ἐλάχιστον ἀντίστασιν εἰς τὰς ἐπιπλευσάσας στιβάδας τῶν πᾶγων, τὰς περὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος καταφερομένας, αἵτινες ἀνυψοῦμεναι μέχρι 30, 40 καὶ 50 ποδῶν ἐπροξένησαν πολλάκις μεγάλας ζημίας εἰς τὰ ἐξ ὀγκωδῶν λίθων κατασκευασμένα ἔργα, τὰ παρὰ τὰς κρηπίδας (αἰμασίας) τῆς πόλεως ἐκτεινόμενα.

Οἱ πρὸς κατασκευὴν τῶν ποδαρικῶν καὶ τῶν ἀκροστηριγμάτων (culées) λίθοι εἶναι τιτανώδεις, χρώματος κυανοῦ βαθέος, τῶν ὁποίων μέρος μὲν ἐξάγεται ἀπὸ λατομεῖον κείμενον ἐπὶ τῆς ὁτάβας ἕως 18 μίλια ἄνω τοῦ Μοντρεάλ, μέρος δὲ ἀπὸ τὰς μεθορίου χώρας τῆς ἐπικρατείας τοῦ Βερμὸν (Ἠνωμέναι πολιτεῖαι) ἕως 40 μίλια μακρὰν τοῦ Μοντρεάλ. Τὰ πλησίον τῶν ἀκροστηριγμάτων ποδαρικά θέλουσιν ἔχει 6 χιλιάδας τόνους (κυβ. μέτρα) τοίχου ἕκαστον, ἐνῶ τὰ τοῦ κέντρου θέλουσιν ἔχει 8 χιλιάδας ἕκαστον.

Ἡ ὀλικὴ τοιχοποιία τῆς γεφύρας ὑπολογίζεται εἰς 3 ἑκατομμυρίων κυβικῶν πόδας, ἢ 222 χιλιάδ. τόνους (κυβ. μέτ.) λογιζομένου τοῦ τόνου ἐκ 13 1/2 κυβ. ποδῶν.

Εἰς τὴν τοιχοποιίαν τῶν ποδαρικῶν μόλις εὐρίσκειται ὀγκόλιθος κατώτερος τῶν 7 τόνων, ἐνῶ οἱ πλεῖστοι τούτων, οἱ πρὸς ἀντίστασιν τῶν παγετῶν χρῆσιμίζοντες, εἶναι ἐκ 10 τόνων. Συνδέονται δὲ μετὰ ξύ των οἱ ὀγκόλιθοι οὔτοι οὐχὶ μόνον διὰ καλῶς κατασκευασμένου

κεραμικοῦ, ἀλλ' ἔτι καὶ πλείστον σιδηρῶν ἀγγίστρων εἰσερχομένων κατὰ δακτύλους τινὰς ἐντὸς ἐκάστου ὀγκόλιθου, καὶ τῶν ὁποίων τὰ μεταξὺ κενὰ πληροῦνται ἐκ χυτοῦ μολύβδου, ἀποτελοῦντος οὕτω τοῦ ὅλου ἐν μόνον στερεὸν σῶμα.

Ἀκκιτέσσαρα ἐκ τῶν ποδαρικῶν τούτων ἐπεραιώθησαν ἤδη ὀκτὼ δὲ ἄλλα (ἐν οἷς καὶ τὰ δύο τοῦ κέντρου) θέλουσιν περαιωθῆναι ἐντὸς τοῦ ἐρχομένου ἔτους καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος τοῦ 1859.

Ἡ ἀριστερὰ ἢ ἀρκτικὴ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ συνδέεται μὲ τὸ ἐπ' αὐτῆς ἀκροστήριγμα διὰ τοιχοποιίας στερεᾶς ἐκ 1400 ποδῶν τὸ μῆκος ἀνθισταμένης κατὰ τοῦ ρεύματος· ἡ δὲ δεξιὰ ἢ μεσημβρινὴ ὄχθη ἐκ τοιχοποιίας 700 ποδ. μόνον τὸ μῆκος.

Τὸ κατὰ τὸ θέρος ὕψος τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ τὴν κάτω ἐπιφανείαν τοῦ κεντρικοῦ σωλήνος, ἔσεται ἐξήκοντάπου. Τὸ ὕψος τοῦτο ἐλαττοῦται ἐκατέρωθεν μὲ κλίσιν ἴσην τῷ 1/130, ἢ 40 πόδ. κατὰ μίλιον, εἰς τρόπον ὥστε ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἄκρῃ ἐκάστου τῶν ἀκροστηριγμάτων, ὁ σωλὴν θέλ' εἶσθαι 36 πόδ. ἄνω τῆς θερρινῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ.

Οἱ σωλήνες θέλουσιν ἔχει 19 πόδ. ὕψος κατὰ τὰ ἄκρα· αἱ ἀναλογίαι των ὅμως προβαίνουσιν ἀνιῶσθαι βαθμηδὸν, εἰς τρόπον ὥστε πρὸς τὸ κέντρον θέλει ἔχει 22 πόδ. 6 δακτύλους· ἕκαστος σωλὴν πρέπει νὰ ἔχη 46 ποδ. πλάτος, δηλ. 9 πόδ. 6 δακτύλ. πλεῖστορον σιδηροδρόμου ἔχοντος 5 πόδ. 6 δακτ. ὕπερ εἶναι τὸ κανονισμὲν μέτρον διὰ τοὺς σιδηροδρόμους τοῦ Καναδά.

Τὸ ὀλικὸν βᾶρος τῶν σιδηρῶν σωλήνων ἔσεται ἐκ 40,400 τόνων· ἐνόνων τὸ ἀρκτικὸν ἀκροστήριγμα μὲ τὸ πρῶτον ποδαρικὸν σωλὴν εἶναι ἤδη ἐντελῶς περαιωμένον.

Διὰ τὴν κολοσιαιάν ταύτην γέφυραν, ἥς τὸ μῆκος ἴσον μὲ 2584 μέτρα ἢ 8,406 πόδ. ἀπαιτεῖται δαπάνη ἐξ 4,250,000 λιρ. στερελ. ἢ 34,150,000 φράγκων.

Διώρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ.

Ἡ κυβερνήσις τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς ἄρκ. Ἀμερικῆς ἀπερρίσκει νὰ πέμψῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Λαριέν ἐπιτροπὴν νὰ ἐξετάσῃ τὰς πρὸ πολλοῦ γενομένης διὰ τὴν διώρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, ἐπιλαμβάνομένη νέων ἐργασιῶν, δι' ὧν ἠάποδειχθῆ τὸ δυνατὸν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, ὕπερ δώσει ἑκατοντὰς διὰ τὰς ἐπιπλοῖαν εἰς τοὺς ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσθμοῦ ὠκεανούς, τὸν ἀτλαντικὸν καὶ τὸν εἰρηνικόν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1459 ΕΤΟΣ.

*Ἐπιστολή τιμος τῶν ἐν αὐτῇ δυναστευόντων γράφων
πρὸς τὸν σεβασμιον Β. Γάκωβον τῆς Μάρχης.*

Μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Ἰπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλη τις ἐπαρχία καλουμένη χυδαῖσι Μορέας, ἔχουσα 800 μὲν μιλίων περιφέρειαν, γῆν δὲ παμφορωτάτην καὶ εὐθνηοῦσαν εἰς παντοσιδῆ οὐ μόνον πρὸς τὴν χρείαν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφὴν αὐτοῦ χρήσιμα, προϊόντα. Παράγει σίτον, οἶνον, θρέμματα, τυρὸν, ἔριον, βαμβάκιον, λίνον, μέταξαν, πρινοκόκκιον καὶ κορινθιακὴν σταφίδα, ἅπαντα ταῦτα ἐν ἀφθονίᾳ. Ἄντι ἐνὸς δουκάτου ἀγοράζει τις σταφίδος δύο στατήρας μεγάλους τῆς ἀγορᾶς 140 λίτρας ἔλκοντας· ἡ τιμὴ τοῦ οἴνου εἶναι εὐτελεστάτη. Ὀκτὼ πηχεῖς κριοὶ τιμῶνται ἀντὶ ἐνὸς δουκάτου. Ἡ βρώμη καὶ ἡ ἵπποφορβὴ εἶναι τόσον δαψιλαί, ὅσον πολυάριθμα εἰσὶ τὰ θρέμματα. Δύναται ἡ χώρα αὕτη νὰ θρέψῃ 50,000 ἵππων ἄνευ ὑπερτιμῆσεως τῆς ἵππονομῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος οἱ τούρκοι εἰσβάλλοντες μετὰ 24,000 ἵππέων, ἀναριθμητῶν πεζῶν καὶ ἀμαξῶν παμπόλλων, ἐτράφησαν ἐπὶ πέντε μῆνας πλουσιοπαρόχως, καὶ ὁμως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἡ τιμὴ τῶν προϊόντων ἔμεινεν εὐτελεστάτη, τόσον μεγάλοι εἶναι οἱ πόροι αὐτῆς. Παρεμφέρι πρὸς νῆσον ὑπὸ τῆς ὀχλήσεως πανταχόθεν περικλυζομένη πλὴν στενοῦ τινος βραχίονος μετὰ τῆς στερεᾶς αὐτὴν συνάπτοντος, τοῦ ὁποῦ φυλαττομένου ὅλη ἡ χώρα εὐρίσκεται εἰς ἀσφάλειαν. Ἐκτὸς τῶν πόλεων περιέχει 300 φρούρια τετειχισμένα, ὠχυρωμένα, καὶ καλῶς ἐφωδιασμένα, κτήνη ἀπειράριθμα, καὶ οἰκισμὸν μέγαν.

Τὸ ἀκόλουθον περὶ στρατοῦ ἄρθρον τοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑλλ. Ἀρχαιολογίας, ὑπὸ τοῦ Ἀγγλ. διδάκτορος Σμιτ· εἰλήφθη ἐκ τῆς ἀξιολόγου μεταφράσεως τοῦ κυρίου Δ. Παταλῆ.

ΣΤΡΑΤΟΣ.

Αἱ ἀρχαιοτάται τῶν ὄσων κεκτήμεθα εἰδήσεων περὶ τῆς πρὸ Ἑλλῆσι στρατιωτικῆς τέχνης εἰσὶν αἱ ἐν τοῖς ὀμηρικῶσι ποιήμασιν εὐρισκόμεναι. Ἡ ἀσταθὴς καὶ μὴ ἀσφαλὴς κατάστασις τῆς κοινότητος κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἑλλάδος ἐπῆνεγκε προαίτιατα

καὶ γενικῶς τὴν ἀνάγκην τῆς περιποιήσεως τῆς τέχνης τῶν ὀπλων, ἅπερ ἔφερον συνήθως καὶ καθ' ἑξῆς πρὸς ἄμυναν, καὶ ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἐπιθετικὸς πόλεμος σκοπὸς (Θουκ. Α'. 6)· τὰ ὀμηρικὰ μὲν τοι ποιήματα περιέχουσιν ἔκθεσιν μεμελετημένων πολεμικῶν ἐργασίων ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ αὐτῶν καταστάσει. Πολεμικὴ ἐπιχειρήσεις πρὸ τοῦ ἐν τοῖς εἰρημένοσι ποιήμασι περιγραφομένου χρόνου ἦσαν σχεδὸν οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐπιδρομαὶ ληστρικαὶ (βουλγασίαι *Il.*, λ. 667). Συμμορίαι πολεμιστῶν, ἐνδεικνύουσαι διοργανῶσιν καὶ πειθαρχίαν ἥττονα τῆς ὑπαρχούσης ἐν τοῖς πρὸ τῆς Τροίας ἐστρατοπεδευμένοις ἑλληνικοῖς στρατοῖς, δὲν δύνανται σχεδὸν νὰ ἑνομασθῶσι στρατός. Ἡ διοργανῶσις, ἣν ἐκεῖ παρατηροῦμεν, τοιαύτη, ὅσα ἦν, προῆλθεν οὐχὶ ἐκ μεμελετημένου καὶ διατετυπωμένου συστήματος, ἀλλὰ φυσικῶς ἐκ τῆς ἀτελοῦς καταστάσεως τῆς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ κοινότητος. Πᾶς εἰσέλευτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦν, ὡς εἰκὸς, στρατιώτης, ἀλλ' ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη πάντες οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου νὰ ἐκστρατεύσων ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἡγήτορος ἢ βασιλέως αὐτῶν, ἐκείνοι, οἵτινες ὄφειλον νὰ ἐκστρατεύσων μετ' αὐτοῦ, φαίνεται ὅτι ὠρίζοντο διὰ κλήρου. (*Il.* K. 418). Ἐπειδὴ αἱ σύμμαχοι πόλεις, ὅσαι ἵστούσανται μετασχούσαι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, συνεδέοντο σχεδὸν μόνον ἐκ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς κοινὸν σκοπὸν, οἱ διάφοροι στρατοὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἑκάστοις ἀρχηγῶν διοικούμενοι, οὐδύλως συνεδέοντο διὰ κοινῆς πειθαρχίας ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἐκαστον στρατιωτικὸν σῶμα ὑπακούει τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἀρχηγῷ, καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ εἰς τὴν μάχην, ἢ διαμένει ἀργόν, κατὰ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ. Ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ὑπακοὴ ὀρίζονται ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ τῆς σχετικῆς προσωπικῆς διακρίσεως τῶν ἀρχηγῶν μέλλον ἢ ὑπὸ νόμου στρατιωτικῆς πειθαρχίας. Ὁ Ἀγαμέμνων ἐνίοτε παροτρύνει εἰς μάχην τοὺς ἀρχηγούς οὐχὶ διατάττων, ἀλλὰ ἐπιπλήττων καὶ σκόπτων αὐτούς (*Il.* Δ. 338. κλ. 368 κλ.). Κατὰ ταῦτα δὲν ἀνευρίσκεται ἐν ταῖς ὀμηρικαῖς τῶν μαχῶν περιγραφαῖς οὐδεμία τάξις καὶ στρατηγία τακτικῶς εἰς πειθαρχίαν ἐξησκημένου στρατοῦ. Ἐκαστος ἀρχηγὸς ἐνεργεῖ δι' ἑαυτὸν μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος ἀστέτως πρὸς τὰς κινήσεις τῶν ἐπιλοίπων, ἐκτὸς ὅταν αὐτὰ χορηγῶσιν εὐκαιρίαν πρὸς ἰσχυρὰν προσβολήν, ἢ ὅτε στενοχωρημένους καλεῖ τὴν βοήθειαν ἄλλων συνδεομένων αὐτῷ διὰ τοῦ κοινῶν αἰσθημάτων τῆς ἐν τοῖς ὄπλοις ἀδελφότητος. Τὸ ἐπὶ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων χωρίζον τοὺς εὐγενεῖς ἢ ἀριστῆς ἀπὸ τοῦ πλήθους μέγα χάσμα φαίνεται ἐνυπάρχον ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς πράγμασιν, ὡπὼς καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς. Καὶ ὁ μὲν εὐγενὴς ἐξέχει διὰ τῆς ὑπερόχου δεξιότητος καὶ γενναιοψυχίας εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλων αὐτοῦ, ὅπερ ἦν,

ὡς εἰκός, ἀποτέλεσμα τῆς ἐνδελεχοῦς ἀσκήσεως εἰς τὰ πολεμικά, εἰς ἣν ἡ θέσις αὐτοῦ παρῆσεν αὐτῷ τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὰ μέσα. Εἰς μόνος ἦρως δύναται νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν ὕλον στρατεύμα κοινὸν στρατιωτῶν. Αἱ ἀφρηγῆσαι τῶν διαφόρων μαχῶν συνίστανται σχεδὸν ὁλοκλήρως εἰς περιγραφὰς μινυμαχιῶν τῶν ἐκατέρωθεν ἀρχηγῶν, ἡ δὲ τύχη τῆς ἡμέρας, εἰμὴ ἐπηραζέται ἐκ τῆς μεσολαβήσεως τῶν θεῶν, ὁρίζεται ὑπὸ τῆς ἀτομικῆς ἀνδρείας τῶν ἡρώων τούτων. Ἐν ᾧ δὲ τὸ πλῆθος τῶν κοινῶν στρατιωτῶν πορεύονται πεζοί, οἱ ἀρχηγοὶ ἐπιβαίνουσιν ἄρμάτων (ἴδε Ἄρμα), εἰς ὧν ἕκαστον ἐπωχοῦντὸ συνήθως δύο, ὁ ἡνίοχος καὶ ὁ ὀπισθεν αὐτοῦ ἰστάμενος παραβάτης, ὅστις ἦν συνήθως ὁ πολεμιστῆς. Ἐπὶ τούτων δὲ ἐλαύνουσι κατὰ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ, ὃν προκλοῦσιν εἰς μονομαχίαν, ἐνίοτε μὲν φάλλοντες τὰ δόρατα αὐτῶν ἐκ τῶν ἄρμάτων, συνθήστερον δὲ καταβαίνοντες ἀπ' αὐτῶν, ἀφ' οὗ παρεγίνοντο πλησίον τοῦ πολεμίου, καὶ μαχόμενοι πεζοὶ μετεχειρίζοντο δὲ τότε τὰ ἄρματα ἥτοι πρὸς καταδ' ὤν, ἢ πρὸς ὀπισθοδρόμησιν. Οἱ Ἕλληνες δὲν μετεχειρίζοντο αὐτὰ καθὼς οἱ ἀρχαῖοι Βρεττανοὶ καὶ διάφορα ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἔργον πολέμου. Τὸ ἱππικὸν ἦν ἄγνωστον τοῖς Ἕλλησι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καὶ ἡ ἱππικασία σπανιώτατα ἦν ἐν χρήσει· οἱ δὲ παρ' Ὀμήρω ἱππῆες εἰσιν οἱ ἐφ' ἄρμάτων ὀχούμενοι ἀρχηγοί. Οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι ἔργονται κατὰ μέτωπον τῆς πολεμικῆς παρατάξεως (*I.I.* Δ. 297, πρὸς μάχην, προμάχεσθαι), καὶ πολλάκις οἱ πεζοὶ στρατιῶτα εἰσι βιαστὰ τῶν μονομαχιῶν τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, σχηματίζοντες ἀντιόχως παραλλήλους γομμῆς, αποτελούσαι πῶς σχῆμα κυκλοειδές (ἔρκος πολέμιον), οὗ ἐν μέσῳ γίνονται αἱ σπουδαιότεραι μονομαχίαι. Πῶς δὲ ἀπεχώρουν τὰ ἄρματα, ὅτε οἱ πεζοὶ συνήπτον ἐκ τοῦ πλησίον μάχην, καὶ ἤρχοντο εἰς χεῖρας (ὡς ἐν *I.I.* Δ. 427 καὶ ἐξ) δὲν περιγράφεται.

Εἰ καὶ ὀλίγα συνήθως λέγονται περὶ τῶν κοινῶν στρατιωτῶν (πυλῆες *I.I.* Α. 49. Μ. 77) ὁ Ὀμηρ. οἰεῖται ὅτι ἐνδιατρίβει πολὺ εἰς περιγραφὴν τῶν τακτικῶν καὶ πεπικνωμένων παρατάξεων αὐτῶν ὁ Νέστορ καὶ ὁ Μενεσθεὺς τιμῶνται καὶ διακρίνονται διὰ τοῦ ἐπιθέτου κοσμητόρου *λαῶν*. Οἱ στρατοὶ, ὡς εἰκός, ἐδηγοῦνται κατὰ σῶμα καὶ χωρισμένοι κατὰ τὰ διάφορα αὐτῶν ἔθνη. Φαίνεται ὅτι ἦν μᾶλλον ἀκνήσεως ἀρχαίας συνθηθείας, ἢ νέα διάταξις ἢ ὑπὸ τοῦ Νέστορος προτεινομένη τῷ Ἀγαμέμνονι, δηλ. ἡ κατὰ φύλα καὶ φρατρίδας (φρήτας) διακρίσεις τῶν στρατῶν. Κατὰ τὰς φυσικὰς ταύτας διακρίσεις τεταγμένοι οἱ μὲν πεζοὶ ἀπετέλουν πυκνὰς φάλαγγας (Ὀμήρ. *I.I.* Ν. 130, Π. 212 κλ.).

ε Φερέαντες δόρυ δουρὶ,

σάκος σάκει προθελύμω·
 Ἄσπις ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε,
 κόρυς κόρυς, ἀνέρα δ' ἀνήρ.
 Φαῖον δὲ ἱππῶκομοι κόρυθες,
 λαμπροῖσι φάλοισιν.

Νεούτων· ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.

Διὰ τῶν φαλάγγων τούτων, εἰ καὶ μὴ ἀρχομένον συνήθως τῆς προσβολῆς, ἀντιπαρέτατον ἰσχυρὰν ἀντίστασιν καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐξόχους ἦρωας (*I.I.* Ν. 145 κλ. παρβλ. Ρ. 267, 354 κλ. λ. 339), διότι ἡ συμπύκνωσις τῶν δοράτων αὐτῶν ἀπετέλει φραγμὸν οὐχὶ εὐδιεξήρητον. Τὸ σημεῖον τῆς προσόδου ἢ ὀπισθοχωρήσεως δὲν ἐβλῆτο δι' ὀργάνου, ἀλλὰ διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ἀρχηγοῦ· ὅθεν καὶ ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ ἦν σπουδαῖον πλεονέκτημα, καὶ τὸ ἐπιθέτον « βοῆν ἀγχθὸς » ἐστὶ σύνθεσις παρ' Ὀμήρω φαίνεται μέντοι ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἄγνωστος καὶ ἡ σάλπιγξ (*I.I.* Σ. 219). Περὶ τοῦ ἐπιθετικοῦ καὶ ἀφροντικοῦ ὀπλισμοῦ γίνεται λόγος ἐν τῷ ἄρθρῳ Ὀπλα.

Ἐπὶ τὸν διοικοῦντα τὸν ἴδιον αὐτοῦ στρατὸν βασιλεὺς ἢ ἀρχηγὸν εὐρίσκοντες συνήθως καὶ ὑποδεστέρους ὀδηγοὺς, διοικοῦντας μικροτέρως μοίρας. Δύσκολόν ἐστιν εἰπεῖν, ἂν ἦν ὅλως τυχαῖον ἢ οὐ, τὸ εἶναι τοὺς ὑπερχηγούς τούτους πολλάκις πέντε τὴν ἀριθμὸν. Οὕτως οἱ Μυρμιδόνες τοῦ Ἀχιλλέως εἰσὶ διηρημένοι εἰς πέντε στίχας. Ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν ἐκάστης συγκειμένης. Πέντε ἡγεμόνες διοικίσεις τοὺς Βοιωτοὺς, καὶ ὅλος στρατὸς τῶν Τρωαδῶν διαίρεται εἰς πέντε μοίρας, ὧν ἐκάστη διατελεῖ ὑπὸ τρεῖς ἡγήτορας (*I.I.* Δ. 293 κλ. Π. 171—197, Β. 494 κλ. Μ. 87—104)· φάλαγξ λέγεται καὶ ὁ ὅλος στρατὸς (ὡς ἐν *I.I.* Ζ. 6), καὶ αἱ μικρότεροι διαίρεσεις καὶ ὑποδιαίρεσεις αὐτοῦ, αἵτινες λέγονται ἐτι καὶ στίχας καὶ πόρροι.

Φανερομένου ἐχθροῦ, ὑπῆρχε γενικὴ συνθήκη ν' ἀφαιρῶσι τὰ ὅπλα αὐτοῦ, ἅπερ ἐφυλάττοντο ἐπιμελῶς ἐπὶ τοῦ νικητοῦ ὡς τρόπαια. Ἡ διοικητὴ τῶν λαφύρων ἐγένετο καθόλου ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ στρατοῦ, ἐξ ὧν προσδιωρίζετο καὶ μέρος ὡς γέρας αὐτοῦ (*I.I.* Α'. 392, 368, Ι. 328, Α 703). Ἡ παραλαβὴ τῶν σωμάτων τῶν φοιουμένων ἦν ἐπὶ τῶν δημοτικῶν χρόνων, ὡς καὶ μεταγενεστέρως, πάντοτε σπουδαιότατον πρᾶγμα, καὶ πολλάκις ἐπέφερε τοῦτο πεισματώδεις μάχας. Ἄλλοτε δὲ ἐξηγοράζοντο οἱ νεκροὶ διὰ βραβείων λύτρων (*Körpe, Kingswesen der Griechen in heroischen Zeitalter. Wachsmuth, Hellen. Alterthumsk. vol. ii. § 440, Grote, History of Greece, vol. ii. p. 141*).

Μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἐδόθη μεγάλη ὄθησις πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τῆς πολεμικῆς τέχνης διὰ τῶν κατακτήσεων τῶν Θεσσαλῶν (οἵτινες πρῶτοι Ἕλλήνων, ὡς φαίνεται, μετεχειρίσθησαν ἱππικὸν, εἰς

δ πιθανῶς ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος αἱ κατακτήσεις αὐτῶν), καὶ τῶν Δωριέων, παρ' οἷς τούτοις ἡ πολεμικὴ ἀρχαιότατα ἐσυστηματοποιήθη. Ἡ διάκρισις ὀπλιτῶν καὶ ἐλαφρῶν πεζῶν στρατιωτῶν ἐγεννήθη, ὡς εἰκός, ἐν ἀρχῇ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, μὴ δυναμένων τῶν πενεστέρων τάξεων τοῦ λαοῦ πορίσασθαι τέλειον ὀπλισμὸν καὶ ισότιμον πρὸς τὸν τῶν κρείττωνων αὐτῶν. Πολιτικοὶ λόγοι συνετέλεσαν νὰ καταστήσωσι τὴν διάκρισιν ταύτην ἐμφανεστέραν καὶ συστηματικωτέραν. Τὸ σύστημα τῶν στρατιωτικῶν γενῶν ἦν ὄντως ἄγνωστον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, εἰ καὶ ὑπῆρχε τι ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους, ὅτε οἱ εὐπατρίδαι καὶ οἱ μᾶλλον ἀμέσως ἐξ αὐτῶν ἐξαρτῶμενοι καὶ αὐτοῖς ἀκολουθοῦντες, ἔχοντες πλείονα ἄνεσιν πρὸς σπουδὴν ἐπιδεξίου χρήσεως τῶν ὅπλων, καὶ μείζονα εὐπορίαν εἰς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐχωρίζοντο κατὰ τοῦτο ἐπισημητῶς ἀπὸ τῶν ὑποδεεστέρων τάξεων, ἐν ᾧ καὶ ἄλλως διὰ τῆς στρατιωτικῆς ὑπεροχῆς ἐξησφαλίζετο κυριώτερον παντὸς ἄλλου τρόπου ἢ πολιτικῆς ὑπεροχῆς ὅθεν, ἅμα συσταθείσης τῆς διακρίσεως τῶν εὐγενῶν (τῆς προνομιοῦχου τάξεως) καὶ τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ (τοῦ δήμου), οἱ πρῶτοι ἠγωνίζοντο ἵνα ἐμποδίσωσι τοὺς δευτέρους τοῦ νὰ ἐξομοιωθῶσιν αὐτοῖς κατὰ τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν δύναμιν ὅθεν ἡ χρῆσις τῆς τῶν ὀπλιτῶν πανοπλίας διετηρήθη μόνον εἰς αὐτούς· ὅτε δὲ ἐν κρίσιμοις καιροῖς ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖον τοῦ νὰ διαπιστευθῶσι καὶ εἰς τὸν δῆμον τὴν χρῆσιν πλήρους ὀπλισμοῦ, ἐπηκολούθει πολλάκις ἐπανάστασις, ὡς συνέβη τοῦτο ἐν μέρει ἐν Μιτυλήνῃ, ὅτε ὁ Σάλαχος ὤπλισεν οὕτω τὸν δῆμον « πρῶτον ψιλὸν ὄντα, ὡς ἐπεξίωον τοῖς Ἀθηναίοις » (Θουκυδ. Γ'. 27). Ἄλλ' ἐν ταῖς δημοκρατίαις ἡ διάκρισις αὕτη, καθύσων ἀφορὰ τὰ εἶδη τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἐξήρητο ἀπλῶς ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἴσωνος ἰκανότητος τῶν πολιτῶν εἰς προμήθειαν ὅπλων. Ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς πολιτείαις οἱ ἐλεύθεροι, δηλ. οἱ πολῖται, ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ὑπηρετῶσιν ὡς στρατιῶται ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὅπλα ἐπρομηθεύοντο, καὶ ἐξησχοῦντο εἰς τὰ στρατιωτικὰ, κατὰ τὸ εἰκός. Ἡ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπαρχῆς διαρκῶν στρατῶν ἦν ἀλλοτρία τῶν ἐλληνικῶν ἐθῶν, καὶ ἤθελεν εἶναι, ὑπάρχουσα, ἐπικίνδυνος εἰς τὰς ἐλευθερίας τῶν διαφόρων πολιτειῶν, εἰ καὶ φαίνεται ὡς τοιοῦτόν τι σῶμα οἱ σωματοφύλακες τῶν τυράννων, μισθοφόροι συνήθως ὄντες. Οἱ μισθοφόροι Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραιῶν ἀπετέλουν μέγαν στρατόν. Ἔνεκα δὲ τῆς συνεχείας τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν, ἐν αἷς ἐπησχολοῦντο οἱ στρατοὶ τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα καὶ τῶν διάδοχων αὐτῶν, κατέστησαν ἔργω διαρκεῖς στρατοί. Οἱ χίλιοι λογάδες ἐν Ἄργει (Θουκ. Ε'. 67) καὶ ὁ ἱερὸς λόχος ἐν Θήβαις (Πλούτ. Πελ. 104)

Α. 18. Κ. F. Hermann, *Griech Staatsalterth* §. 181. σημ. 2) δὲν ἦσαν ἰκανῶς πολυάριθμοι, ὥστε νὰ ὀνομασθῶσι στρατοί. Ἡ ὑπηρεσία τῶν μισθοφόρων στρατευμάτων ἠδύνατο νὰ ἐπαγάγη τὴν χρῆσιν μονίμων στρατῶν, ἐὰν ἡ χρῆσις τοιούτων οὐκ ἦν ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῆς παρακμῆς τῶν ἐλληνικῶν πολιτειῶν, ὅτε αὐταὶ αἱ περιστάσεις, αἵτινες ὑπηγόρευον τὴν χρῆσιν αὐτῶν καθίστων καὶ ἀδύνατον τὸν προσπορισμὸν τῶν εἰς διατήρησιν αὐτῶν δεόντων χρημάτων ἐν καιρῷ, καθ' ὃν δὲν ἦσαν οἱ τοιοῦτοι μισθοφόροι ἀναπορεύτως ἀναγκαῖοι. Ἄλλ' ὅμως κατὰ μέρος σώματα μισθοφόρα ἠδύνατο νὰ διατηρῶνται τακτικῶς, ὡς ἐν Ἀθήναις οἱ Σκύθαι τοξόται. Τοῖς δούλοις σπανίως διεπιστεύοντο ὅπλα, ὡς αἰεὶ δὲ τοῦτο ἐποίουν, ἀπληθεύον συνήθως αὐτούς. Ὅθεν τὰ ἐλληνικὰ στρατεύματα ἦσαν ἐθνικὰ ὁμοιάζοντα μᾶλλον ταῖς ἐθνοφυλακαῖς ἢ τοῖς τακτικοῖς στρατοῖς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἐν πάσαις ταῖς ἐλληνίσαι πόλεσι, κατὰ τε τοὺς ἀρχαιοτάτους καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὁ καθόλου τύπος τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν διοργανώσεως, ἦν ἡ φάλαγξ, τούτεστι σῶμα στρατιωτῶν συμπεπυκνωμένων καὶ φερόντων ὡς κύριον ὅπλον μακρὰς λόγχας· ὁ τύπος δ' οὗτος ἐτηρεῖτο αὐστηρότερον παρὰ τοῖς Δωριεῦσι καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις. Τὴν δύναμιν τῆς πολεμικῆς αὐτῶν φάλαγγος ἀπετέλουν οἱ ὀπλίται. Τὸ ἰππικὸν, ὑποδεέστερον τούτων ὃν ἀεὶ, δὲν ἐθεωρεῖτο τόσον σπουδαῖον (Ξενοφ. *Ἑλλησιν*. ΣΤ'. 4. 40). Μόνοι τῶν Ἑλλήνων οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ Βοιωτοὶ διεκρίνοντο τῷ ὄντι διὰ τὸ ἰππικὸν αὐτῶν οὐδεμίαν σχεδὸν ἄλλη πολιτεία εἶχε χώραν ἐπιτηδείαν πρὸς τοὺς ἐλιγμούς τοῦ ἰππικοῦ.

Ὁ σπαρτιατικὸς στρατός, ὡς περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος, ἦν πιθανῶς κατὰ τὰ κυριώτερα ὁ αὐτὸς τῷ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου. Οἱ νόμοι τοῦ νομοθέτου τούτου μετεποίησαν τοὺς Σπαρτιάτας πολίτας εἰς εἶδος στρατιωτικῆς ἀδελφότητος· ἡ μόνη σχεδὸν ἐπασχόλησις αὐτῶν ἦσαν αἱ πολεμικαὶ καὶ ἀθλητικαὶ ἀσκήσεις. Ὅλος τοῦ Σπαρτιάτου ὁ βίος ἦν ἡ παρασκευὴ πρὸς πόλεμον, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ἦν ἡ ἀπαράμιλλος ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὑπεροχὴ τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν, τὴν ἀκρίβειαν καὶ εὐκολίαν, δι' ἣν ἐξετέλουν τοὺς στρατιωτικοὺς αὐτῶν ἐλιγμούς, καὶ ἡ δεξιότης καὶ ἰκανότης εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων αὐτῶν, ἀνὸ ἧν καὶ ἐθεωροῦντο καὶ ὀνομάζοντο τεχνῖται τῶν πολεμικῶν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, παραβαλλόμενοι πρὸς αὐτούς, ἐφαίνοντο οἷον νεοσύλληκτοι (αὐτοσχέδιασται τῶν στρατιωτικῶν, Ξενοφ. *Λακεδ. πολιτεία* Γ'. 6, Πλουτάρ. *Πελοποδ.* 23). Οἱ ὀπλίται τοῦ σπαρτιατικοῦ στρατοῦ ἦσαν γνήσιοι Σπαρτιάται πολῖται καὶ ἐν μέρει περι-

οικοι (Θουκ. Δ. Η, πκράβ). Grote, *Hist. of. Greece*, vol. ii p. 493) Κατὰ νεωτέρους χρόνους, καθόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν Σπαρτιατῶν ἠλαττοῦτο, οἱ περιοικοὶ συνίστων τὸ πλεῖστον τῶν ὀπλιτῶν, τοῦτο δὲ καθίστησι ματαίαν πᾶσαν ἀπόπειραν συνδυασμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διαιρέσεων τοῦ στρατοῦ πρὸς τὰς πολιτικὰς διαιρέσεις τῶν Σπαρτιατῶν πολιτῶν. Πᾶς Σπαρτιατῆς πολίτης ὑπέκειτο εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν (ἦν ἐμφρουρος) ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἐξήκοντοῦ· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες ὑπεβάλλοντο ἐνίοτε εἰς ὑπηρεσίας ἤττον τραχείας, ὡς π. χ. ἐν Μαντινείᾳ οὗτοι ἦσαν διωρισμένοι νὰ φυλάττωσι τὰ σκῆπη (Θουκ. Ε. 72). Προκειμένης στρατείας, οἱ βασιλεῖς πρότερον, ὕστερον δὲ οἱ ἔφοροι ἐπροκήρυττον καὶ προσδιώριζον τὴν ἡλικίαν τῶν μελλόντων νὰ ἐκστρατεύσωσι (προκηρύττουσι τὰ ἔτη, εἰς ἃ δεῖ στρατεύεσθαι Ξενοφ. *Λακεδ. πολιτ.* ΙΑ'. 2), ὡς π. χ. πάντες οἱ πολῖται οἱ μεταξὺ Ξενοφ. *Λακεδ. πολιτ.* ΙΑ'. 2), ὡς π. χ. πάντες οἱ πολῖται οἱ μεταξὺ εἴκοσι καὶ τριάκοντα ἐτῶν γεγονότες, ἢ εἴκοσι καὶ τριάκοντα πέντε (τὰ δέκα ἀφ' ἧβης, τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἧβης κτλ.). Ἐν ταῖς μάχαις ἐτάττοντο κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν οἱ στρατιῶται, οὕτως ὥστε πρὸς τὰς εἰδικὰς πολεμικὰς ὑπηρεσίας νὰ καλῶνται οἱ ἔχοντες ὀρισμένην ἡλικίαν καὶ κατὰλληλοι εἰς ταύτας νομιζόμενοι (Ξενοφ. *Ε.Ι.Ι. Δ.* 4. 16, 5. 15. 16). Ἐν τινι περιστάσει (τὸ 418 π. Χ.) αἰφνιδίῳ καὶ κατεπειγούσης ἀνάγκης παρουσιασθείσας, ὅτε πιθανὸν δὲν ὑπῆρχεν ἱκανὸς καιρὸς πρὸς συλλογὴν τῶν περιοίκων, προσεκλήθησαν ἐπὶ στρατείας πάντες οἱ ἔμφρουροι πολῖται (Θουκ. Ε. 64). Αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ διαιρέσεις τῶν Σπαρτιατῶν εἰσιν ἀναμειγνύμεναι οὕτως, ὥστε δὲν ὑπάρχει εὐκόλος ἡ διάκρισις αὐτῶν· ὅλος ὁ βίος τοῦ Σπαρτιάτου διηγύετο ὡς ἐν στρατοπέδῳ· οἱ πολῖται συνέτρωγον ἐν συσσιτίοις, καὶ ἐκοιμῶντο εἰς εἶδος στρατῶνων. Φαίνεται ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος (*Λακεδ. πολιτ.* 11) ὅτι πάντες οἱ ἔχοντες τὴν πολεμικὴν ἡλικίαν πολῖται διηροῦντο εἰς εἴς πολιτικὰς μόρας, ὧν ἐκάστη εἶχε πολέμαρχον ἕνα, καὶ διηρεῖτο εἰς τέσσαρας λόχους, ἕκαστος λόχος διωκεῖτο ὑπὸ λοχαγοῦ, ὑποδιηρεῖτο δὲ εἰς δύο πεντηκοστίας, ἐκάστη πεντηκοστὴ εἶχεν ἕνα πεντηκοστῆρα καὶ ὑποδιηρεῖτο εἰς ἐνωμοτίας δύο, οὕτως ὀνομασθείσας, διότι οἱ συγχροτοῦντες αὐτὰς συνέδεδοντο διὰ κοινῆς ὄρου (τάξις τις διὰ σφαγίων ἐνωμοτος, *Πούχ. ἐν λ.*). Αὐταὶ δὲν ἦσαν ἀπλῶς διαιρέσεις τοῦ στρατοῦ ἐν ἐκστρατείᾳ εὐρισκομένου, ἀλλ' ἄπαντες οἱ πολῖται ἀπετέλουν αἱ στρατῶν, καὶ ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι πάντες ἐν Σπάρτῃ, μέρος δὲ αὐτῶν ἀπεστέλλετο ἐπὶ στρατείας. Ὁ Ἡρόδοτος (Α'. 65) μνημονεύει ἐνωμοτιῶν τριηκᾶδων καὶ συσσιτίων ὡς στρατιωτικῶν διαιρέσεων, καὶ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου (*Λυκοβόρ.* 12) μνημόνομεν ὅτι τῶν συσσιτίων προῖταν

το πολέμαρχοι. Ὅτε μέρος τῶν πολιτῶν ἐξεπέμπετο ἐπὶ στρατείας, ὁ συγχροτούμενος παρ' αὐτῶν στρατὸς συνέκειτο ἐκ διαιρέσεων ἀνωμοτιχοῦσων πρὸς τὰς διαιρέσεις τῆς ἕλης στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐν Σπάρτῃ, δηλ. πάντων τῶν ἐμφροῦρων πολιτῶν, αἵτινες ἐνωμαζοντο τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. Ως ἐβρέθη ἀνωτέρω, ὁ ἐκπεμπόμενος στρατὸς συνέκειτο ἐκ πολιτῶν ὀρισμένης ἡλικίας ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναγκασιούτων εἰς τὴν ἐκστρατείαν στρατιωτων, ὡσε, ὡς ἐντεῦθεν συνάγεται, πᾶσα ἐνωμοτία τοῦ γενικοῦ στρατοῦ ἐξέπεμπε ἀνάλογον ἀριθμὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς· οἱ ἐκπεμπόμενοι δὲ οὗτοι (μετὰ τινῶν περιοίκων) ἀπετέλουν ἐνωμοτίαν τοῦ ἐκστρατεύοντος στρατοῦ· τὰ δὲ ἀποσπάσματα τῶν ἐνωμοτιῶν τούτων, τὰ συνιστῶντα μίαν μῦραν τοῦ ὅλου σώματος τῶν πολιτῶν, συνίστων (ὡς ἐκάζεται) καὶ μίαν μῦραν τοῦ ἐν ὑπηρεσίᾳ στρατοῦ. Πάνθ' ὅσα γινώσκωμεν ἐκ τῆς ἱστορίας περὶ τῶν σπαρτιατικῶν στρατιωτικῶν ἔργων ἐνδεικνύουσιν ὅτι οἱ ὡς ὀπλιταὶ ὑπηρετοῦντες περιοικοὶ ἀπετέλουν ὀλοκληρικὸν μέρος τῶν διαφόρων διαιρέσεων, αἷς προσηρτῶντο· ὥστε πᾶσα ἐνωμοτία, πεντηκοστὴς κτλ. ἐν πολέμῳ περιελάμβανε πάντως καὶ ἀριθμὸν τινα στρατιωτῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦσας μείζονας διαιρέσεις τοῦ ὅλου σώματος τῶν ἐμφροῦρων πολιτῶν. Ὁ Thirlwall (*Hist. of Greece*, vol. i. app. ii) ποιεῖται λόγον περὶ 30 οἴκων ἐκπροσωπουμένων ἐν τῷ στρατῷ ὑπὸ τριάκοντα στρατιωτῶν, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν συμφωνεῖ παντάπασι πρὸς τὰ ἔργωμεν μαρτυρίας. Ἰποτιθέμενοι ὅτι ὁ οἶκος συνίστατο ἐκ πατρὸς καὶ τριῶν υἱῶν, ἂν οἱ μὲν υἱοὶ ἦσαν ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη γεγονότες, ὁ δὲ πατὴρ οὐχὶ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα, οἱ πάντες ἤθελον εἶναι ἐμφρουροὶ, ὑποκαίμενοι νὰ προσκαλῶνται ἐκάστοτε εἰς ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ κατὰ τὰ προκηρυττόμενα ὑπὸ τῶν ἐφόρων ὅρια τῆς ἡλικίας, εἰς, δύο, τρεῖς ἢ πάντες ἠδύναντο συγχρόνως νὰ προσκληθῶσιν εἰς ἐνεργεῖαν. Ἡ δύναμις μιᾶς μῦρας ἐν ἐνεργείᾳ οὐκ ἦν πάντοτε ἡ αὐτῆ, ἀλλὰ διέφερε κατὰ τὰς περιστάσεις. Κρίνοντες ἐκ τοῦ ὀνόματος πεντηκοστὴς, ἐξάγομεν ὅτι ὁ τακτικὸς ἀριθμὸς μιᾶς μῦρας ἤθελεν εἶναι 400 ἄνδρες· εἰς διαφόρους περιγίσεις μνημονεύονται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μῦραν 500, 600, καὶ 900 ἄνδρες (Πλουτ. ἐν *Πελοπ.* 16, Ξεν. *Ε.Ι.Ι. Δ.* 5, 11, 4. 12, σχολιαστ. *Θουκ. Ε.* 66, Διόδ. *ΙΕ'*. 32 κλ., Muller, *Dor.* iii. 12. § 2. σημ. t.). Ὅτι αἱ παραλλαγαὶ αὐταὶ προήρχοντο ἐκ τῶν μεταβολῶν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σπαρτιατῶν πολιτῶν (Haase in Ersch and Gruber's *Encyclopaedie*, art. Phalanx) ἐστὶν ὑπόθεσις, ἥτις δὲν λαμβάνει πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀναλογίαν τῶν εἰς ὑπηρεσίαν προσκαλουμένων πολιτῶν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν στρατῷ περιοίκων (ἐκ τῶν 292 εἰς Σφακτηρικὴν παραδοθέντων ὀπλι-

τῶν 420 ἦσαν Σπαρτιῶται, Θουκ. Δ'. 38. Εἰς τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην οἱ ἡμίσεις τῶν ὀπλιτῶν τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν Σπαρτιῶται). Ἐν πολέμῳ ἐκάστη μόρα πεζῶν ἐβοηθεῖτο ὑπὸ μόρας ἱππικοῦ, συνισταμένης τὸ πλεῖστον ἐξ ἑκατὸν ἱππέων, καὶ διοικουμένης ὑφ' ἐνὸς ἱππαρμοστοῦ (Ξενοφ. Ἑλλην. Δ'. 4. 40, 5. 42). ὁ Πλούταρχος (Λυκοῦργ. 23) μνημονεύει οὐλαμοῦ ἐκ 50 ἱππέων, ὅπερ δυνατόν νὰ ἦν ἡ αὐτὴ διαίρεσις. Δὲν ὑπάρχει εὐκόλον ὁμῶς νὰ ἐννοήσωμεν κατὰ ποῖον τρόπον τὸ ἱππικὸν ἠδύνατο οὕτω νὰ ἀναλογισθῆ, ἢ πῶς ἐκάστη μόρα ἱππικοῦ ἠδύνατο νὰ « ἀνῆκεν εἰς μόραν πεζικοῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ στένωσ πρὸς αὐτὴν συνδεδεμένη » (ὡς λέγει ὁ Muller). Τὸ ἱππικὸν φαίνεται ὅτι μετεχειρίζοντο μόνον εἰς ὑπεράσπισιν τῶν πλευρῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ ὡς ἤκιστα σπουδαῖον ἐθεώρουν αὐτό. Οἱ μνημονεύμενοι ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (Η'. 124) 300 ἱππεῖς ἀπετέλουν εἶδος σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἦσαν οἱ λογάδες τῶν νέων στρατιωτῶν· οὗτοι δὲ ἐμάχοντο πεζοί, καίπερ ἱππεῖς λεγόμενοι (Ξενοφ. πολιτ. Λακεδ. Δ'. 3).

Ὁ Θουκυδίδης, ἱστορῶν τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (Ε'. 68), λέγει ὅτι ὁ στρατὸς τῶν Λακεδαιμονίων διηρεῖτο εἰς ἑπτὰ λόγους, ἕκαστος δὲ λόχος εἶχε τέσσαρας πεντηκοστίας, καὶ ἐν ἐκάστῃ πεντηκοστίᾳ ἦσαν ἐνωμοτίαι τέσσαρες· ὥστε ὁ λόχος ἐνταυθὰ ἐστὶ σῶμα ἐκ πεντακοσίων δώδεκα ἀνδρῶν ὑφ' ἐνὸς πολεμάρχου διοικουμένων· γίνεται οὖν δῆλον ἐκ τούτου ὅτι ὁ λόχος τοῦ Θουκυδίδου ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν μόραν τοῦ Ξενοφώντος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παρὰ Θουκυδίδῃ πεντηκοστὺς περιεῖχε τέσσαρας ἐνωμοτίας ἀντιδύο, καὶ ἐπειδὴ ἐτέθησαν τέσσαρες πεντηκοστύες εἰς τὴν αὐτὴν μόραν, ὁ συγγραφεὺς οὗτος ὠνόμασεν ἐκ τούτου τὴν μόραν ταύτην λόχον, ὡς οὖσαν ἀμέσως μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, εἰ καὶ ἦν αὕτη αὐτὴ μόρα διοικουμένη ὑπὸ πολεμάρχου (Thirlwall ἀνωτ. p. 414).

(ἀκολουθεῖ.)

Π α ρ α τ ῆ ρ η σ ι ς.

Ὁ Ἀπόμαχος, σύγγραμμα περιοδικόν, κυρίως στρατιωτικόν, δὲν ἀναμίγνυται εἰς ζητήματα πολιτικά, καὶ ἀκολουθεῖ ἰδίαν πορείαν διὰ λαμβάνει ἡ ἀγγελία αὐτοῦ. Καὶ ὁμῶς εἰς τὸ ἐνδέκατον κεφάλαιον αὐτοῦ, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, ἐδημοσιεύθη, κατὰ παραδρομὴν ἢ ἄλλῃ ἰσχυρῶν τι ὠρισμένον δι' ἄλλην ἐφημερίδα.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Τὸ ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν.

1. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ὑπομάρτυς.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Στρατιωτικὸν σύστημα τῆς Ρωσίας. — Περί τινων ἔργων καὶ περὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος. — Περί τῆς καταστάσεως τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸ 1459 ἔτος. — Περί στρατοῦ, ἄρθρον ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑλλ. Αρχιολογίας. — Ὁ Ἰππότης τοῦ Βουθροῦ Οἴκου, μυθιστορηματικὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά (Παράρτημα)

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α

Γίδοποιοῦνται οἱ συνδρομηταὶ ἡμῶν, ὅτι ἐνῶ κῦβησε τὸ φυλλάδιον καθ' ἡμῖς τυπογραφικὸν φύλλον, ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μένει ἡ αὐτή.

Τὰ ἐξόδα ἀποστολῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν λογίζονται εἰς βάρος τῶν συνδρομητῶν.

Ἡ συνδρομὴ τοῦ νέου ἔτους ἀρχεταὶ ἀπὸ τοῦ φυλλοῦ τούτου καὶ εἰναι ἔτησίᾳ διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως.

Ὅστις ἐν τῇ πατριωτικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι προσφέρει πλεονεκτημάτων 50 δραχμῶν ἑκτακτον ὠρεάν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν γυναικῶν καὶ ὀρφανῶν, θέλει κηρύττεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀπομάχου ὡς εὐεργέτης.

Ὅσακις ἀλλάσουν τόπον διαμονῆς οἱ συνδρομηταὶ δηλοποιοῦσιν ἀρμοδίως τούτο πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἀπομάχου.

Ὅστις καταγράψει δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φυλλάδιον δωρεάν.